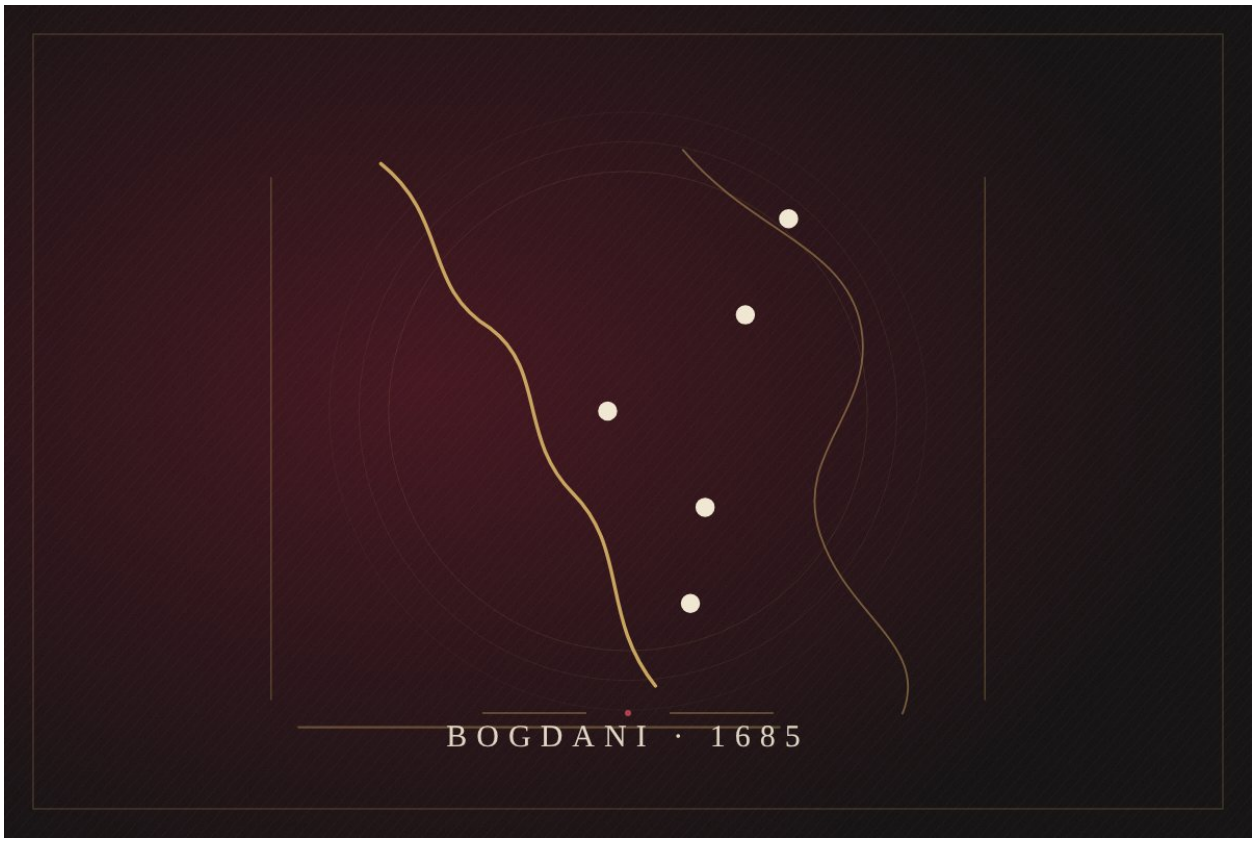
Trashëgimia

Pjetër Bogdani dhe «Çeta e profetëve» (1685): vepra e parë origjinale në prozë shqipe

Kryepeshkopi nga Hasi, libri dygjuhësh i botuar në Padova, kapitujt për astronominë dhe gjeografinë, dhe vitet e fundit gjatë luftës austro-osmane

2 nëntor 2026 / 2 min lexim



Ilustrim origjinal i redaksisë lexoshpejt. Nuk është fotografi ose objekt historik.

Pjetër Bogdani lindi rreth vitit 1630 në Gur të Hasit, në zonën e Hasit pranë Prizrenit. Familja e tij kishte traditë klerikësh; një xhaxha i tij, Andrea Bogdani, ishte kryepeshkop i Shkupit dhe sipas traditës kishte shkruar një gramatikë shqipe që nuk ka mbijetuar. Pjetri studioi në kolegjin ilirik të Loretos dhe në Romë.

Kleriku dhe udhëheqësi

Në vitin 1656 u bë peshkop i Shkodrës, dhe në vitin 1677 kryepeshkop i Shkupit, me përgjegjësi edhe për Kosovën. Në një kohë kur katolikët në Ballkanin osman jetonin në kushte të vështira, ai udhëtonte nëpër famulli dhe i shkruante Romës raporte të hollësishme për gjendjen e popullsisë, që sot janë burime të çmuara historike.

«Çeta e profetëve»

Në vitin 1685, në Padova, u botua vepra e tij kryesore: **«Cuneus Prophetarum»**, në shqip «Çeta e profetëve». Libri është dygjuhësh, me tekstin shqip dhe italisht në kolona paralele. Ai shtjellon tema teologjike: profetët e Dhiatës së Vjetër, jetën e Krishtit, dhe çështje besimi.

Por Bogdani shkoi përtej teologjisë. Në libër ka pjesë për astronominë, gjeografinë, kalendarin dhe dijet natyrore të kohës. Ai donte të tregonte se gjuha shqipe mund të shprehte edhe mendimin e lartë filozofik dhe shkencor. Studiuesit e konsiderojnë «Çetën e profetëve» veprën e parë origjinale të rëndësishme në prozë shqipe.

> *Në parathënie, Bogdani shprehte dëshirën që shqiptarët ta kishin një libër në gjuhën e tyre, ashtu si popujt e tjerë.*

Gjuha

Shqipja e Bogdanit është gegërishte e veriut, me shumë fjalë të vjetra dhe me përpjekje për të krijuar terma të rinj në vend të huazimeve. Për gjuhëtarët, vepra është një dëshmi e çmuar për zhvillimin e shqipes në shekullin XVII.

Vitet e fundit

Në vitet 1688–1689, gjatë luftës mes Austrisë dhe Perandorisë Osmane, ushtria austriake hyri në Kosovë. Bogdani, si shumë katolikë të zonës, e mbështeti këtë fushatë, duke shpresuar për çlirim nga sundimi osman. Ai vdiq nga murtaja në Prishtinë në dhjetor 1689. Pak kohë më pas, ushtria osmane e rimori zonën dhe austriakët u tërhoqën.

Trashëgimia

1. **Ai e trajtoi shqipen si gjuhë dijeje,** jo vetëm si gjuhë lutjesh.
2. **Shkroi një vepër origjinale,** jo vetëm përkthim.
3. **Raportet e tij** na lejojnë të shohim jetën e shqiptarëve të shekullit XVII.

Burimet

Bogdani, P. (1685). *Cuneus Prophetarum*. Padova. WorldCat

Elsie, R. (2005). *Albanian Literature: A Short History*. I. B. Tauris. WorldCat

Elsie, R. (2010). *Historical Dictionary of Albania* (2nd ed.). Scarecrow Press. WorldCat

Lexoje në internet: https://www.lexoshpejt.com/artikull/pjeter-bogdani